

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Mgr. Denisa Matiová

**Ludové tradície a ľudová tvorba , pracovné listy
pre prácu v záujmovom útvare Folklórno - hudobnom**

II. ČASŤ

2014

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Denisa Matiová
Kontakt na autora UZ:	Základná škola Kojatice 84 082 32 Svinia dmatiova@gmail.com
Názov:	Ludové tradície a ľudová tvorba , pracovné listy pre prácu v záujmovom útvare Folklórno – hudobnom II. časť
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr. Alena Rerková

ISBN 978-80-565-0672-1

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Ľudová architektúra.....	4
Ľudové kroje	8
Ľudové remeslá	12
Ľudová kuchyňa	18
Ľudové nástroje	24

Ľudová architektúra

Takýto domček postavili naši predkovia v Čičmanoch. Vedel by si podľa týchto ľudových vzorov vyzdobiť aj svoj domček?

Okrem ľudových dreveníc v obciach nesmel chýbať pekný kostol. V našom kostolíku silný vietor odfúkol všetky farby. Pokús sa ho vymaľovať podľa nápovedného obrázka dreveného kostolíka vo Svidníku.

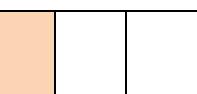
Ku každému poriadnemu domu patrí

Doplň tajničku a dozvieš sa správnu odpoved'.

2.

1.

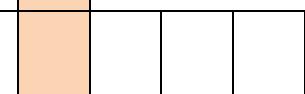

1.

2.

3.

4.

3.

4.

Ludová architektúra sa zachovala aj vďaka skansenom, v ktorých sú zachované drevenice, kostoly, rôzne sýpky, mlyny a mnoho iných stavieb. V našom okolí ich nájdeme v Starnej Ľubovni, v Bardejovských Kúpeľoch, vo Svidníku a v Humennom.

Ktoré z týchto stavieb nepatria do skanzenu? Prečiarkni ich.

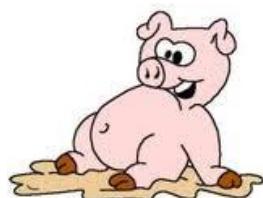
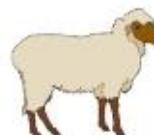
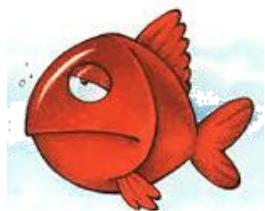
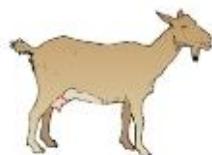

Doplň slová ľudovej piesne.

Na dvore býva naša. Ona nám biele znáša.

Aké zvieratá môžu žiť na gazdovskom dvore? Nesprávne prečiarkni červenou farbičkou.

Správne zakrúžkuj zelenou farbičkou.

Aký úžitok mal gazda z týchto zvierat? Čo je správne, vyfarbi.

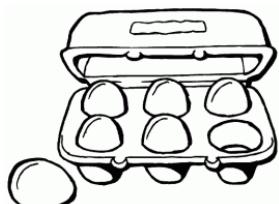
KRAVA

OVCA

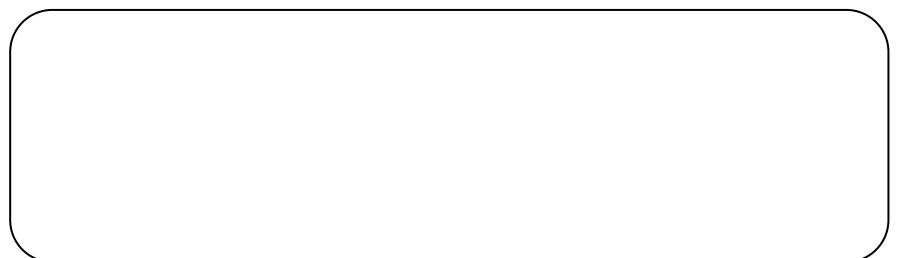
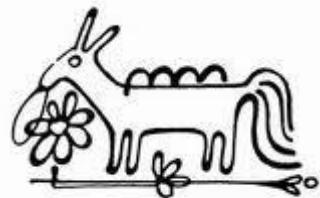
SLIEPKA

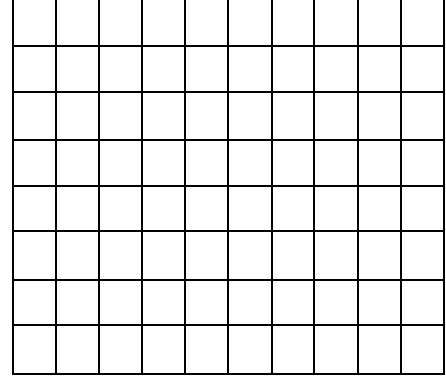
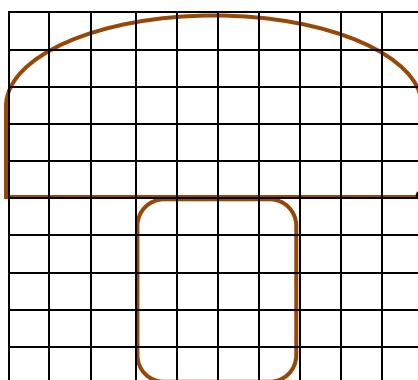
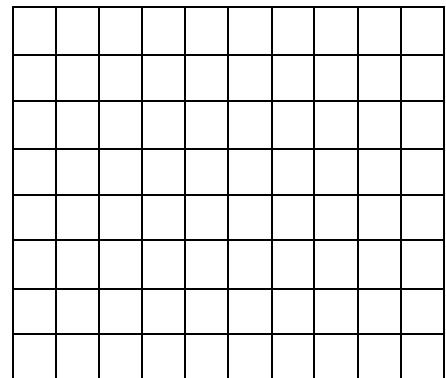
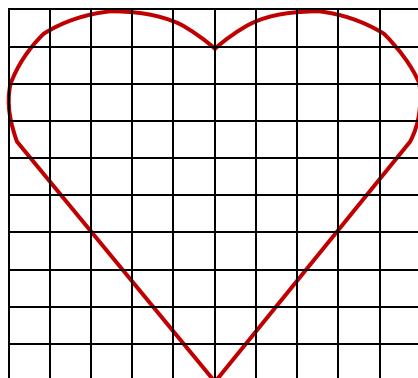
Ľudové vzory sú motívy, ktoré nachádzame nielen v ľudovej architektúre, ale aj na ľudovom oblečení, čiže na krojoch. Tieto vzory sú opakujúce sa. Obrázky vyfarbi.

Pokús sa tento obrázok dvakrát prekresliť. Vytvorený motív vyfarbi.

Medzi ľudové motívy patria aj tvary, ktoré sú jednoduchšie. Pokús sa nakresliť do štvorcovej siete taký istý obrázok.

Ludové kroje

Naši predkovia nosili kroje. Tie mali rozdelené podľa príležitostí. Mali pracovný kroj, sviatočný kroj, kroje, ktoré sa nosili len na svadbu alebo na pohreb. Toto oblečenie bolo ručne šité a zdobené mašľami, výšivkami, čipkami aj krásnymi gombíkmi.

Správne prirad'.

svadobné kroje

dievčenský kroj

ženský pracovný kroj

chlapčenský kroj

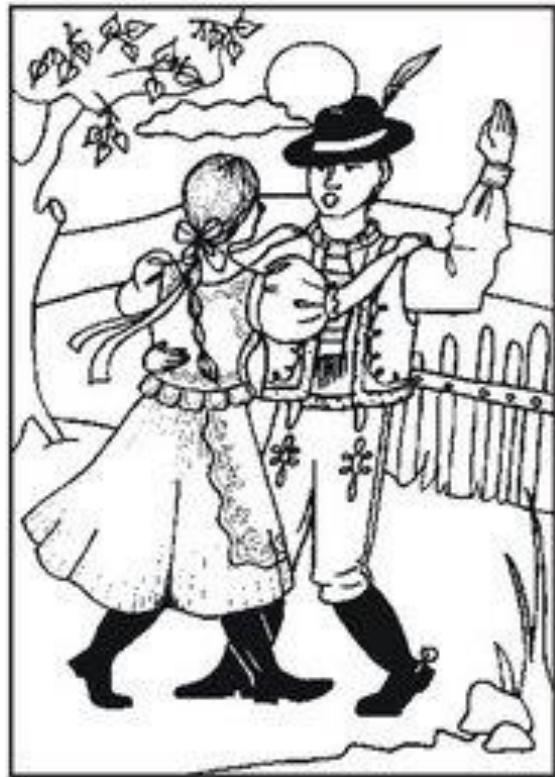
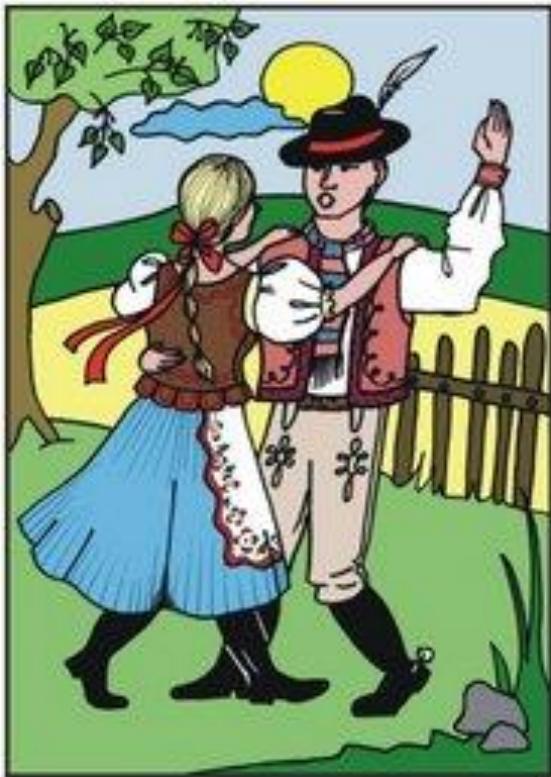

kroj manželského páru

mužský pracovný kroj

Určite si si všimol, že kroje boli a sú krásne sfarbené. Tanečníkov vyfarbi podľa predlohy.

V ženskom kroji nesmie chýbať:

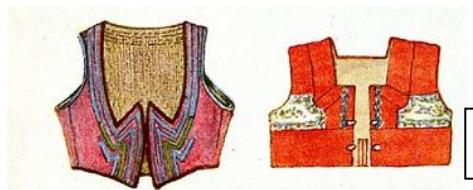
(Do štvorčeka vpíš číslo, pod ktorým je v zozname vyznačená časť odevu.)

1. spodnica alebo sukňa

2. zástera

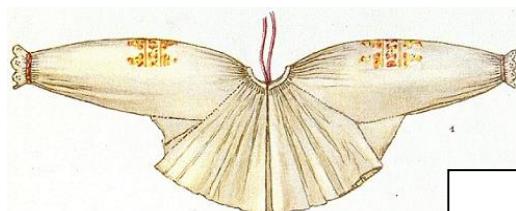
3. košeľa s rukávcami

4. vestička alebo kabátik

5. čepiec, stužky

6. čižmy

V mužskom kroji nesmie chýbať:

(Do štvorčeka vpíš číslo, pod ktorým je v zozname vyznačená časť odevu.)

1. plátená košeľa

2. nohavice

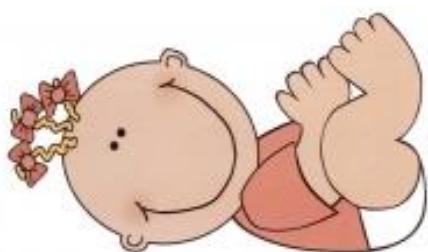
3. vestička alebo kabát

4. čiapka alebo klobúk

5. čižmy alebo krpce

Vyobliekaní, vyčesaní a vyvoňaní mládenci aj dievčence sa pravidelne zúčastňovali všetkých osláv rodinných tradícií. Pamätáš sa ktoré to sú? Pod obrázok napíš správne pomenovanie.

Spoj čiarou, čo v rodinných tradíciách patrí k sebe:

svadba

dieťatko, kropenie svätenou vodou, dary

krstiny

vojenský odvod, mládenec, skúška, muž

regrútske zvyky

nevesta, ženich, starejší, odobierka, rodičia

Regrúti boli mládenci, ktorí nastupovali na vojenský výcvik. Každý z nich bol vyzdobený klobúkom, na ktorom nesmelo chýbať pierko a stužka.

Nakresli si svoj regrútsky klobúk.

Nezabudni ho vyzdobiť a vyfarbiť.

Ako správny vojak musíš poznáť aspoň jednu vojenskú pesničku. Najprv ju správne prečítaj, potom si ju zaspievaj a na záver si môžeš aj zapochodovať. Nezabudni vyfarbiť obrázok.

My sme smelí vojaci, šable flinty máme.

, pečienke pokoja nedáme.

sa nebojíme,   rýchlo rozplašíme

a kto sa nás nebojí, tomu pokoj dáme.

Ludové remeslá

Uhádni správnu odpoveď a čiarou ju priradť k otázke.

Ktorí hráči vždy vyhľadávajú?

zlatník

Šije šaty, nohavice, ušije aj sukničku, pre maličkú Aničku.

stolár

Za malú chvíľočku urobí nám z latiek peknú lavičku.

krajčírka

Zlata, striebra má on veľa a robí z nich pekné diela.

hodinár

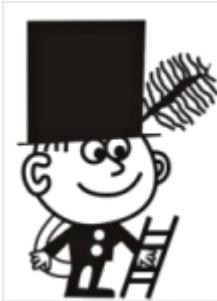
Má kolieska a pružiny, urobí z nich hodiny.

kominár

Obzerá ujo komíny, či sa z nich dobre dymí.

muzikanti

Pod obrázky napíš názvy remesiel.

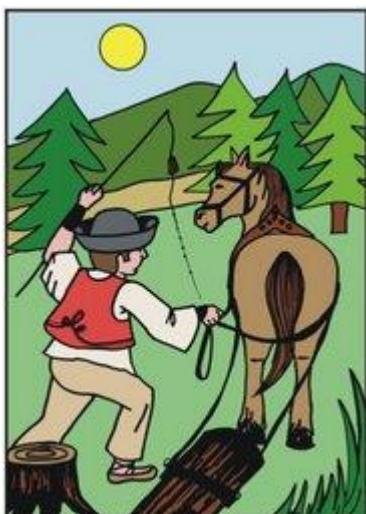

Nakresli čo vyrába zlatník.

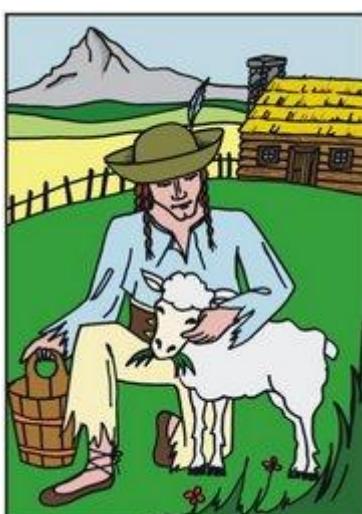
Pomenuj remeslá. Správnu odpoveď spoj s obrázkom.

hrnčiari

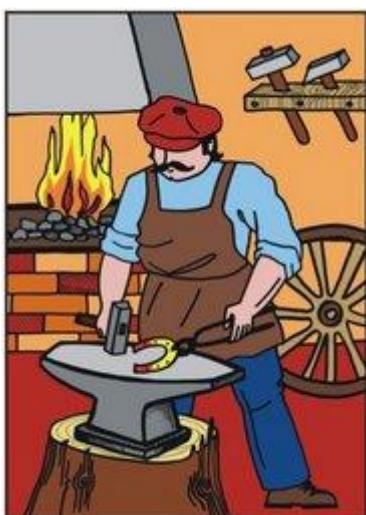
pohonič

priadka

pastier

kováč

pestúnka

Z nití sa na špeciálnom tkáčskom stroji – stave vyrábalo plátno. Remeselník bol **TKÁČ**.

Spracovaním kože, výrobou opaskov, krpcov či kožuchov sa zaoberal **GARBIAR**.

Čistením kačacieho alebo husacieho peria sa zaoberala **PÁRAČKA**.

Drevené sochy, reliéfy, lyžice, taniere aj misy vyrábal **REZBÁR**.

Deravé hrnce drôtoval **DROTÁR**.

Nite priadla **PRIADKA**.

Pod obrázok napíš pomenovanie remeselníka.

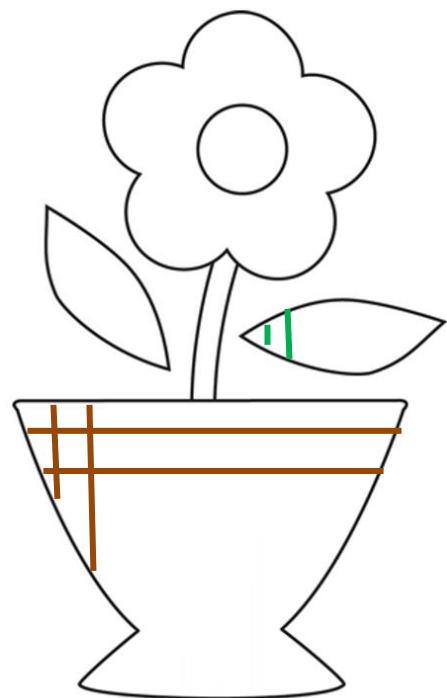
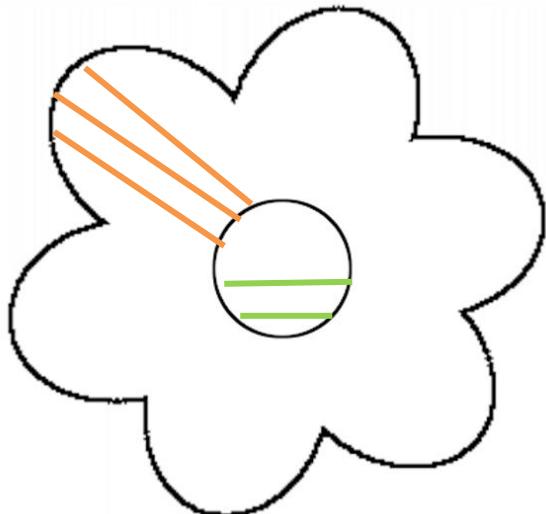

Vo svete je preslávená solivarská čipka. Vyrábala sa paličkováním.
Pri výrobe je veľmi potrebný nákres. Čipku vyrábali a ešte aj
v súčasnosti vyrábjajú zväčša ženy – **ČIPKÁRKY**.

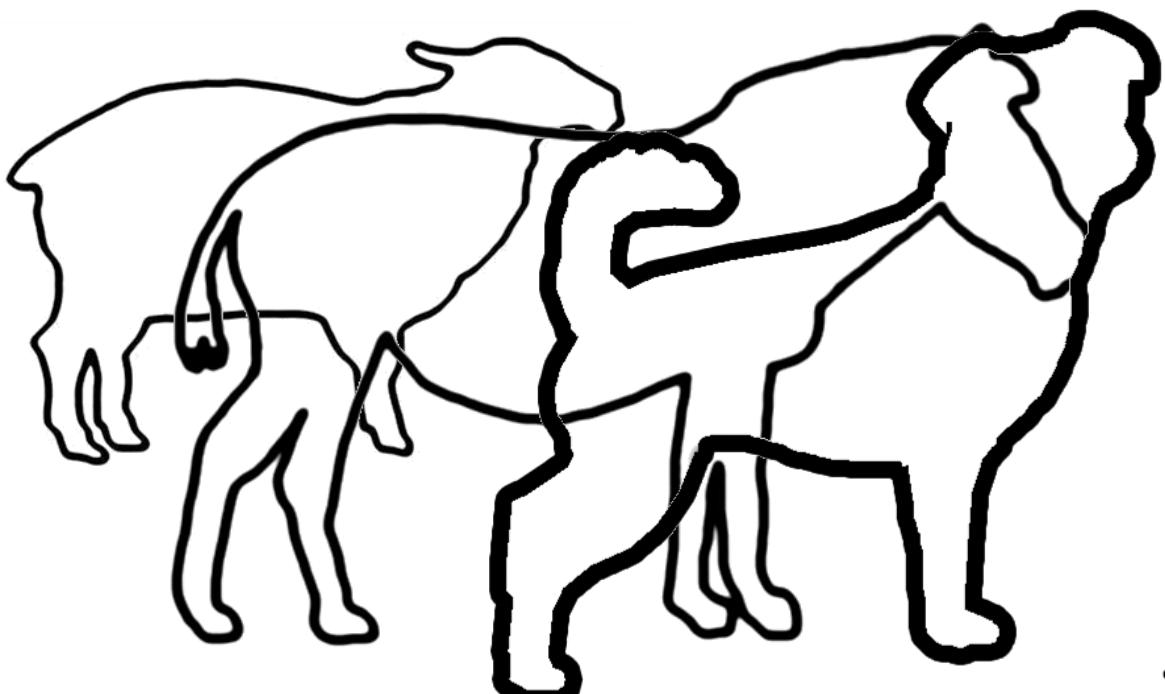

Pokús sa dokončiť tieto nákresy. Použi pravítko.

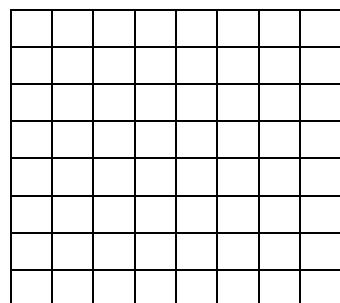
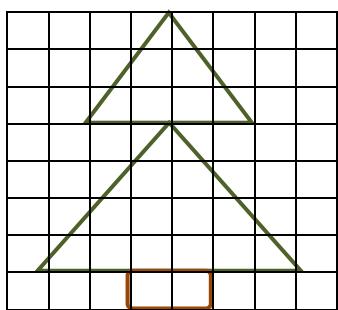

Ked' sa nákresy porozhadzujú, práca s nimi je náročná. Na tomto domotanom obrázku sú tri domáce zvieratká. Nájdi ich a vyfarbi podľa návodu.

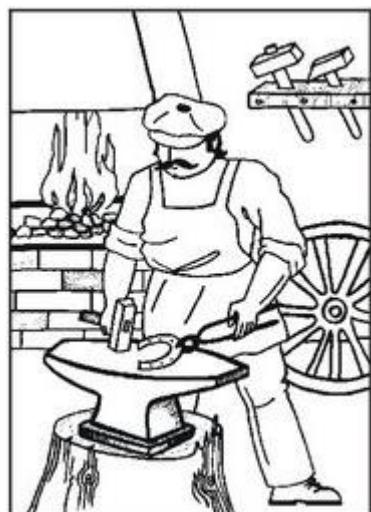
Ovca – žltá, kôň – hnedý, pes – oranžový. Pracuj so svetlými odtieňmi farieb.

Obrázok stromčeka prekresli do prázdnej štvorcovej siete a nezabudni ho vymaľovať.

Obrázky remesiel pomenuj a pekne vyfarbi.

Ak vyškrtaš osemšmerovku, z ôsmich zvyšných písmen zostav názov jesenného mesiaca.
V tento mesiac končia roľníci svoju prácu na poli.

Nápoveda: Spomíname si na našich zosnulých.

BARANICA, PODKLADY,
ODPLATA, SKALICA,
DOLINA, KARATE,
OŠTARA, POKLOP,
REGATA, AKELA, DOHRA,
LOKŠA, MLÁKA, OTELO,
POŠTA, SRNEC, TRÚBA,
DÚHA

P	O	D	K	L	A	D	Y	N
O	O	A	O	A	B	Ú	R	T
L	A	V	T	H	R	H	E	S
K	O	Š	T	A	R	A	K	R
O	O	A	K	E	L	A	T	N
P	M	Á	G	O	L	P	B	E
E	L	A	N	I	L	O	D	C
M	T	R	C	O	L	E	T	O
A	B	A	R	A	N	I	C	A

Tajnička: _____

Ludová kuchyňa

Jedno slovenské ľudové príslovie vraví, že s jedlom rastie chut'. Aby sme mali chut' do práce, tak sa s jedlom zahrajme. V osemmerovke je 16 druhov potravín. Ak ich všetky nájdeš a vyškrtaš, spoznáš africké príslovie o jedle.

Č	A	K	V	E	I	L	O	P	O	S
A	I	O	Z	Y	T	E	G	A	P	Š
J	K	K	M	Z	J	E	L	O	R	E
R	L	Č	P	E	E	D	O	Y	L	M
Á	O	Í	Á	O	D	M	Ž	J	L	Ú
V	B	J	R	M	L	A	I	I	E	K
K	Á	A	K	T	O	S	E	A	R	A
E	S	V	Y	V	O	K	A	Y	K	J
L	A	A	T	R	O	T	S	M	E	Y

Slová z osemmerovky: klobása, lekvár, maslo, med, mlieko, múka, olej, omáčka, párky, polievka, ryža, syr, špagety, torta, vajíčko, zemiaky

Tu si napíš príslovie a vyfarbi si, čo z ponúkaného jedla je tvoje najobľúbenejšie.

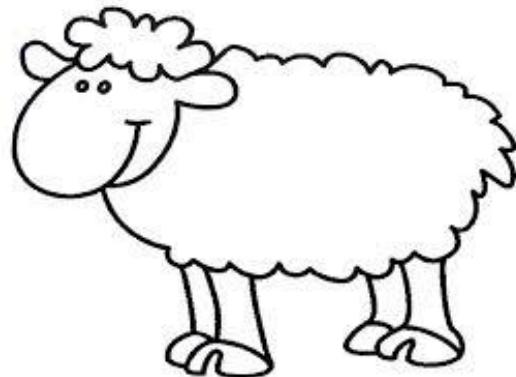

Najznámejším slovenským jedlom sú **BRYNDZOVÉ HALUŠKY**. Vieš z čoho sa pripravujú?

Správny obrázok zakrúžkuj, nesprávny prečiarkni.

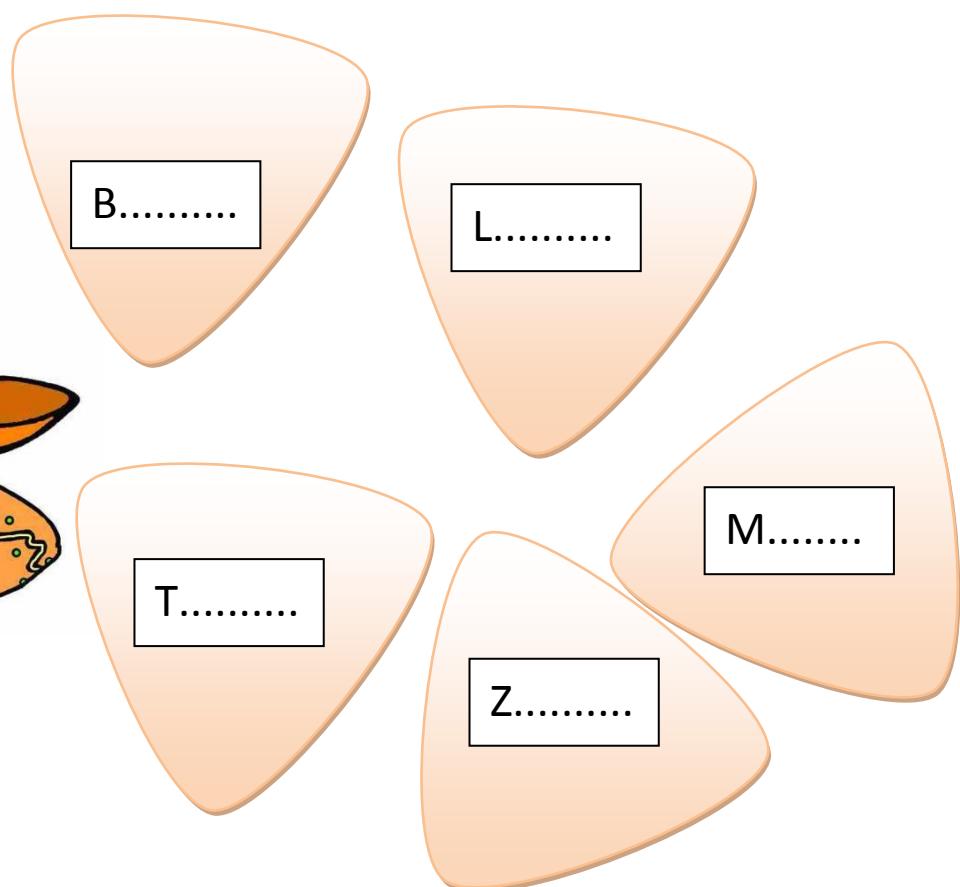

Bryndza sa vyrába z ovčieho mlieka. Možno práve táto ovečka nám do školy poslala túto chutnú bryndzu. Odvďačíš sa jej tým, že ju vyfarbíš.

Každé dieťa určite pozná ľudové jedlo **PIROHY**. Tie sa pripravujú ako hlavné jedlo. Oblubnené sú s lekvárom a tvarohom alebo plnené bryndzou, zemiakmi aj mäsom.

Aj náš rozprávkový kamarát Janko Hraško niesol jedného dňa otcovi na pole pirohy. Uhádni a doplní akú mali príchut'.

Každá správna gazdiná využíva pri varení zeleninu vypestovanú na svojej záhradke. Keď však naša gazdinka Anička prišla ráno na čerstvú mrkvu, zistila, že jej niekto mrkvu vytrhal. Vieš kto to bol? Koľko mrkvíčiek jej zostalo? Koľko mrkvíčiek jej chýba?

Mrkvu vytrhal _____. Gazdinej zostali _____ mrkvy. V záhone chýba _____ mrkvíčiek.

V tabuľke vyfarbi okienka s názvami zeleniny.

jablko	kapusta	pierko	red'kvička	zošíť
zeler	počítač	cibuľa	lyžica	zemiaky
čerešňa	uhorka	motýľ	paradajka	krtko
petržlen	kalendár	paprika	icho	kaleráb

Uhádneš? Do okienka napiš správnu odpoveď.

Sukne, sukne, samé sukne, zaplače, kto na ne kukne.

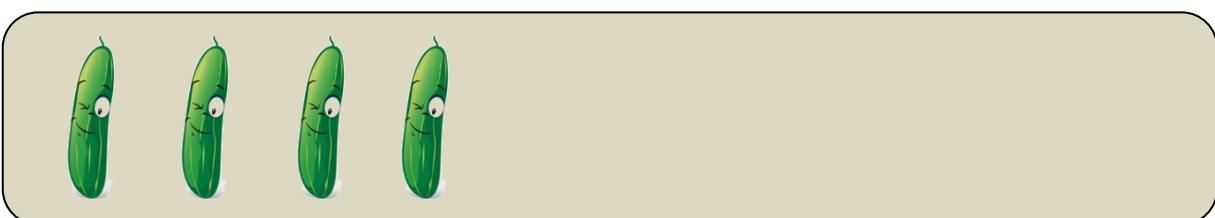
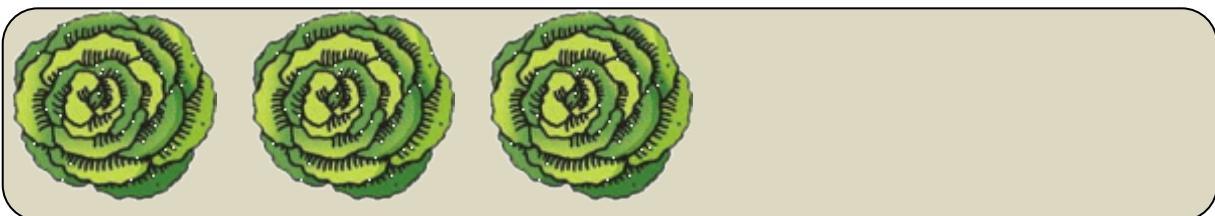

Panička dlhá na plot sa šplhá.

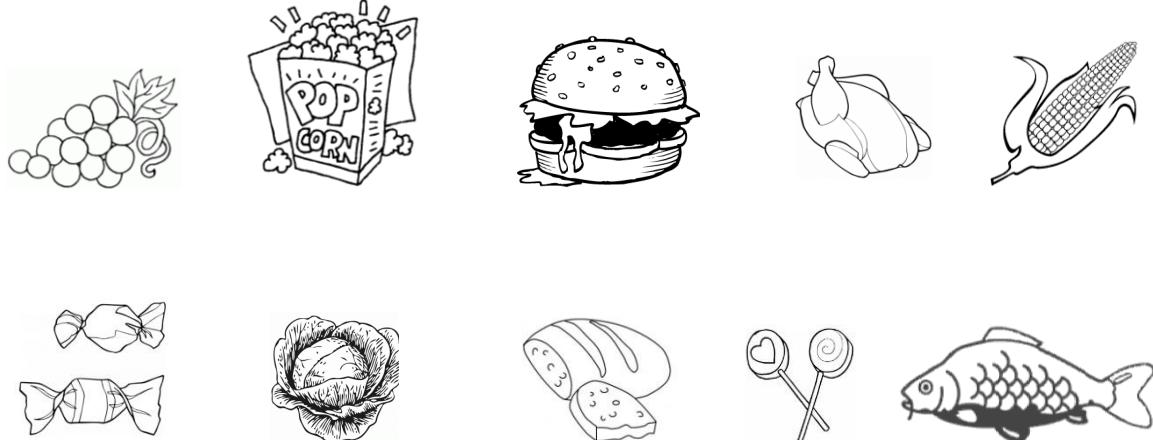

Máme domček zelený, na izbičky delený, v nich drobné detičky – zelené guličky. Veľa je tých detí, ách! Ved' som predsa sladký ...

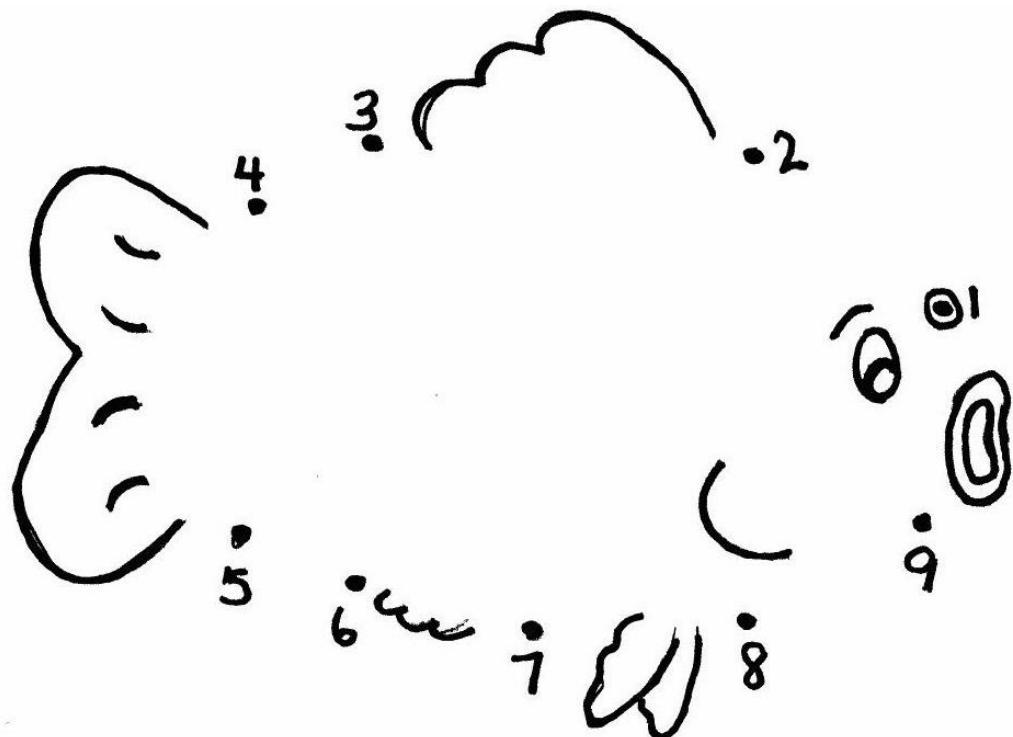
Vytvor si vlastný záhon. Dokresli zeleninu a vyfarbi ju.

Vieš čo je zdravé? Vyfarbi jedlo, ktoré prospieva nášmu zdraviu.

A ešte jedna zdravá rybička. Pospájaj čísla od 1 po 9. Obrázok si vyfarbi.

Gazdinka Anička pestuje okrem zeleniny aj kvety. V záhradke pred domom posadila rôzne druhy kvetov. Tulipány boli červené. Na obrázku však stratili farbu. Vymaľuj ich.
Koľko kvetov vypestovala? Spočítaj a čísla doplň do okienok.

Ludové nástroje

Nie je muziky bez muzikantov. Zaspievajme si známu ľudovú pesničku.

**My sme malí muzikanti, my vieme aj pekne hrať,
na bubienok zabubnovat', na husličky fidlovať.
Na tie husle fidli, fidli, na pišťalku tydli, tydli,
na bubienok tramtarom, až sa trasie celý dom.**

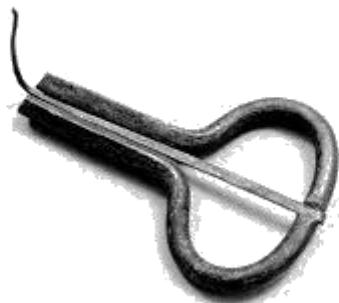
Pomenuj hudobné nástroje, o ktorých sa spieva v pesničke.

Ten tam ale neboli!

Medzi najznámejšie slovenské ľudové nástroje patria:

(Spoj názov hudobného nástroja s obrázkom.)

ozembuch

drumbl'a

akordeón

cimbal

fujara

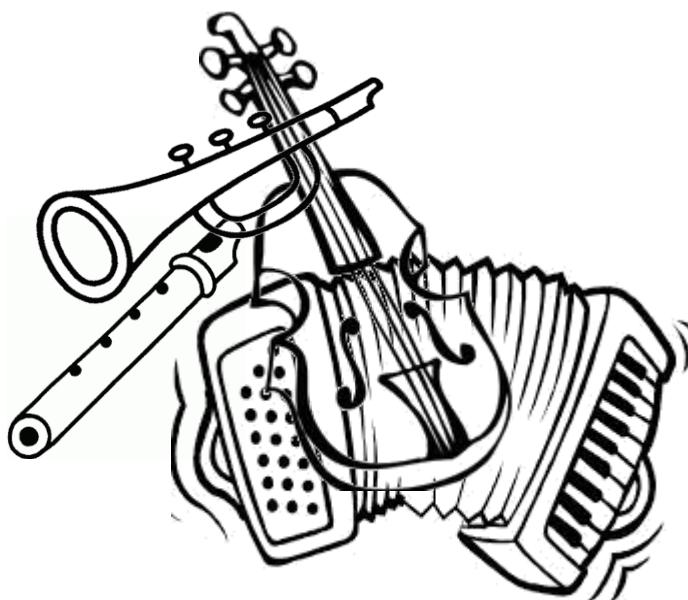
Vieš, že...

Terchovská muzika je zapísaná do zoznamu **UNESCO**.

V zozname nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva **UNESCO**
je zapísaný aj prvak „**Fujara a jej hudba**“.

Aké štyri hudobné nástroje položili muzikanti na jednu kopu? Pokús sa ich nájsť, vyfarbiť aj pomenovať. Ich mená napíš na riadky.

Poznáš nejaký hudobný nástroj? Nakresli ho.

